

Sonetul CLXX de Vasile Voiculescu

Incadrarea in epoca literara.

-Curente si orientari literare. Receptari critice.-

Sonetul CLXX face parte, alaturi de alte 89 de poeme, din volumul aparut in 1964 - Ultimele sonete inchipuite ale lui Shakespeare in traducere imaginara a lui Vasile Voiculescu. Iubirea este tema generala a Sonetelor voiculesciene asociata adesea cu notiuni din domeniul eticii, filozofiei sau gnoseologiei. Asa se explica aerul abstract si referintele mitologice si filozofice ale unui limbaj cu metafore pretioase.

Eugen Simion spunea in Scriitori romani de azi: "Voiculescu se straduiește sa traducă in metafore savant lucruri pe care el nu stie ce al romanticilor, neavând teama de a fi discursiv si didactic. Destin, Nemurire, Esenta, Arhetip pur sunt notiuni - simboluri ce trec deseori prin Sonete. Uneori ele sunt inlocuite cu imagini mai complicate, cum e aceea a cerului platonician, lacas al arhetipurilor ("taramul eternelor idei").

Deși forma caută perfectiunea în maniera clasică, tradiționalistă, tensiunea ideilor este modernă în Sonete. Condensarea simbolurilor și stilizarea limbajului în aspirația spre perfectiune înscrise Sonetele într-o lirică ascendentă.

-Tema și semnificatia titlului. Influențe.-

Tema Sonetului CLXX este inspirată din filozofia lui Platon - iubirea ar fi calea de refacere a lumii, perfectiunii și arhetipurilor, adică "taramul eternelor idei", realitatea nefiind decât o copie palidă a acestuia.

Acestei teme antice i se adaugă ideea modernă a increatului, care ar face parte tot din acest tărâm al eternității, distrus prin fragmentare și primatul materialității. Materia și realitatea ei - copia imperfectă a "lumii ideilor înalte" a lui Platon încearcă să țină prizonier "vulturul iubirii", fără să reusească. Ideea degradării prin creație trimite la poezia lui Ion Barbu cu atât mai mult cu cât este amintit și simbolul increatului: "Ca oul ce păstrează un zbor înalt de-aripe".

-Elemente de structură și compoziție.-

Sonetul CLXX are și el tot 14 versuri și un distih final nediferențiat, ca toate celelalte din volum. Din punct de vedere compozițional, sonetul are trei părți: prima parte formată din primele patru versuri evocă ideea increatului, a doua parte, continuată în următoarele opt versuri arată dezrobirea de materie și fragmentar prin eros, și a treia parte, ilustrată de distihul final marchează reintegrarea prin eros în perfectiune, în lumea platoniciană a "eternelor idei". În poezie există două planuri: planul eternității și perfectiunii, caruia îi aparține și increatul, și planul efemerității și degradării din care face parte materia. Ele sunt concepute în antiteză.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

-Procedee si mijloace artistice. Imagini si figuri de stil.-

Formula de adresare directa prin vocativ, din primul vers al sonetului este un exercitiu retoric, nicidecum semnul vreunei apropiere. Ideea poetica anuntata este destul de abstracta si aduce trimiteri filozofice. Metafora se bazeaza pe contrastul dintre concret si abstract pentru a evidentia aparenta inselatoare - sub masca efemeritatii se ascunde un timp etern, imuabil: "Eternul se ascunde sub coaja unei clipe". Comparatia cu oul trimite la virtualitate, la nenumarate posibilitati prinse in taramul de granita dintre a fi si a nu fi.

Cuvintele din prima parte a sonetului fac parte din aria semantica a absolutului: nemurire, eternul, zbor, slavi, avant. A doua parte a sonetului e legata de imaginea eliberatoare a erosului. Prin iubire ne eliberam de fragmentar si degradare, suntem mantuiti si putem aspira la refacerea perfectiunii, la reintegrarea in absolut: "A izbucnit din tandari, viu, vulturul iubirii". Exista o simbolistica baroca in Sonete, dominata de metafora "orgoliului si a maretiei" (Eugen Simion). Vulturul, ne spune Dictionarul de simboluri, este regele pasarilor, mesager al celei mai inalte divinitati si al focului ceresc, soarele. Figura sa ar indica "regalitatea, tendinta spre culmi, zborul iute" fiind un suport perfect pentru nobletea -"cu ghearele-i de aur" - si aspiratia erosului spre perfectiune.

Intalnirea cu erosul capata proportiile unui eveniment apocaliptic prin metafora: "S-a spart si veac si lume". Explicatia e clara, iubirea e o "cheie magica", o cale spre absolut, spre reinstaurarea perfectiunii initiale, arhetipale: " ... viu, vulturul iubirii / Cu ghearele-i de aur sa ne rapeasca-n cer".

Egalitatea celor doua principii - masculin si feminin, restabilite in perfectiune, aminteste de un alt mit povestit de Platon - mitul androginului, fiinta perfecta si trufasa de la inceputurile lumii, femeie si barbat in acelasi timp. Epitetul este plasticizant: "magici chei" sau "supremelor matrite" si cromatic "alba, zeiasca voluptate", albul fiind simbolul puritatii. Distihul final e un indemn la scuturarea de fragmentar si efemer, ca forme ale degradarii eternului, ale "caderii" si reintoarcerea la arhetipuri si lumea ideilor perfecte: "Am descuiat taramul eternelor idei, / Supremelor matriti redati, care ne cheama / Din formele caderii la pura-ntaietate, / Sa ne topim in alba, zeiasca voluptate".

-Versificatie-

Rima sonetului este imbratisata, incrucisata si imperecheata in distihul final. Masura este de 13-14 silabe, iar ritmul este iambic.

-Modurile si timpurile verbale-

Realitatile implacabile si adevarurile transcendente sunt exprimate prin intermediul prezentului: "se ascunde", "pastreaza" sau "e". Conjunctivul exprima virtualitatea, capacitatile erosului: "sa ia avant" - "sa rapeasca" sau "sa topim". Perfectul compus ilustreaza o realitate trecuta, de care ne eliberam prin iubire: "au spart" sau "a izbucnit".

-Concluzii-

Sonetul CLXX e un exercitiu pe o tema draga lui Macedonski - "cum sa faci poezia sa trimita la cugetare" si filozofie. Solutia propusa de Voiculescu nu este, in mod evident, cea simbolista, poetul preferand un discurs clasic si o logica arida a ideilor, desi structura acestora e metaforica. Astfel iubirea ramane o tema generala a discursului liric, tema unei dezbateri de idei, si nu abordarea intima a sentimentului.